

PER E-MAIL VIA INTERNETCONSULTATIE

Ministerie van Justitie
T.a.v. de Minister van Justitie
De weledelzeergeleerde heer
dr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

28 juni 2010

Zijne Excellentie,

Betreft: Internetconsultatie; reactie op voorontwerp versterking cassatierechtspraak d.d. 1 juni jl.

Op 1 juni jl. is een voorontwerp van wet gepubliceerd ter versterking van de civiele cassatierechtspraak. Tot 1 juli a.s. wordt de gelegenheid geboden tot een reactie via internetconsultatie.

Kort mijn reactie op het voorontwerp.

De cijfers die genoemd worden op blz. 7 met betrekking tot de instroom van civiele procedures bij de Hoge Raad kloppen niet met de cijfers die de Hoge Raad op 31 mei jl. op zijn eigen website heeft gepubliceerd. Zie bijlage. Volgens de gegevens op de website van de Hoge Raad zijn er in 2007 582 nieuwe civiele zaken ingestroomd, in 2008 585, doch in 2009 569 nieuwe zaken. Op blz. 7 in het voorontwerp staat bij 2009 in plaats van 569 het aantal 590. De werkachterstand per 31 december 2009 is ook kleiner dan die per 31 december 2007 en 31 december 2008. In wezen is er sprake van een

(licht) dalende tendens in plaats van een stijgende tendens. Geeft een licht dalende tendens ook aanleiding tot dit voorontwerp?

Een deugdelijke achtergrondschems ontbreekt in het voorontwerp. Nederland heeft circa 16 miljoen inwoners. Onze maatschappij is in hoge mate gejuridificeerd. Niet in de laatste plaats vanwege wetgevingsproductie. Desondanks zijn er op jaarbasis niet meer dan tussen de 550 en 600 zaken die de Civiele Kamer van de Hoge Raad bereiken om te beslechten. Ik vind dat eerlijk gezegd zeer weinig. Ik zie dan ook vanuit de instroomaantallen bij de Civiele Kamer van de Hoge Raad helemaal geen aanleiding tot dit voorontwerp; integendeel. Dit in het licht van het aantal inwoners van Nederland, de hoge mate van juridificering van onze maatschappij en de enorme toename in wetten en wetsartikelen in recente jaren waarover burgers met elkaar van mening kunnen verschillen.

Daarnaast viel mij bij raadpleging van de website van de Hoge Raad op dat de Civiele Kamer van de Hoge Raad slechts 12 raadsheren kent. Is het niet goedkoper en ook verstandiger om in plaats van dit voorontwerp na te streven het aantal raadsheren van de Civiele Kamer van de Hoge Raad licht uit te breiden? Een toestroom van bijvoorbeeld 10% meer zaken vertaalt zich dan in het aantrekken van 1 of 2 extra raadsheren. Dat lijkt mij beduidend goedkoper dan dit voorontwerp.

Uit gegevens gepubliceerd door de Hoge Raad op 31 mei jl. op zijn website blijkt voorts dat 51% van de zaken in 2009 (vereenvoudigd) via de toepassing van art. 81 RO in het jaar 2009 is afgedaan. Dit betekent dat op jaarbasis op dit moment circa 275/300 procedures resteren waarover de raadsheren van de Civiele Kamer van de Hoge Raad – na een gedegen voorbereiding door het wetenschappelijk bureau – echt moet nadenken.

Immers, de vereenvoudigd afdoenbare zaken zijn zaken waarover de Hoge Raad – gegeven het feit dat hij het niet nodig vindt om de uitkomst te motiveren – niet lang moet hebben nagedacht.

Daarnaast rijst bij mij de vraag of een lichte toename van het aantal 'te feitelijke zaken', die de Hoge Raad voor 90% of meer zal afdoen via toepassing van art. 81 RO, de werkdruk echt stevig doet stijgen. De Hoge Raad moet toch via het voortreffelijke wetenschappelijke bureau in staat zijn om deze eenvoudige 'art. 81 RO-zaken' eruit te zeven zonder dat men daaraan al te veel inspanning levert? Dat lijkt mij een kwestie van het handig benutten van de eigen bedrijfsvoering.

Vervolgens kunnen de raadsheren van de Hoge Raad zich zoveel mogelijk concentreren op de moeilijkere zaken en relevante rechtsvragen.

Dit zo zijnde rijst de vraag of 12 zeer deskundige civiele raadsheren, wellicht uit te breiden tot 14 raadsheren, niet in staat moeten zijn om op jaarbasis 275/300 moeilijkere rechtsvragen te beantwoorden. Ook op dat punt lijkt het mij wenselijk dat het voorontwerp qua motivering nog wat meer duidelijkheid schept. Voorshands lijken mij dit haalbare aantallen zonder dat een wetswijziging noodzakelijk is.

Het voorontwerp maakt mij niet duidelijk waarom in fiscale zaken kan worden volstaan met het alleen in belangrijke procedures nemen van een conclusie door een A-G, daar waar in iedere civiele procedure een conclusie genomen wordt. Wat mij betreft zou de wet zo gewijzigd kunnen worden dat ook in civiele zaken het 'fiscale systeem' overgenomen wordt. Dat lijkt mij een aanzienlijke werkbeparing, omdat dan alleen in de moeilijkere zaken een conclusie genomen wordt en niet meer in de eenvoudige zaken. Dit in reactie op hetgeen wordt opgemerkt op blz. 8 van het voorontwerp. Mij is niet

duidelijk na lezing van het voorontwerp waarom het noodzakelijk is om ook in iedere eenvoudige civiele cassatieprocedure nog een conclusie te nemen.

Voor wat betreft het nieuw voorgestelde artikel I rijst de vraag of straks ook de eis zal worden gesteld aan de leden van de nieuwe cassatiebalie dat zij 'uitgebreide ervaring met civiele cassatie hebben'. In dat geval wordt namelijk (verkapt) de toegang tot de nieuwe cassatiebalie louter geopend voor advocaten die voorheen reeds cassaties deden vanuit Den Haag. Op zichzelf beschouwd lijkt het wenselijk dat ook andere geïnteresseerden zich voor die cassatiebalie moeten kunnen melden.

In het voorontwerp wordt gesproken in algemene zin over 'kwaliteitseisen' aan cassatieadvocaten, doch wat mij betreft zou toch ook in de wet en wetsgeschiedenis verankerd moeten worden aan welke kwaliteitseisen men denkt. Is een eis een minimum aantal civiele cassaties op eigen naam in voorafgaande jaren ('vliegreuren')? Het gevolgd hebben van een relevante 'cassatieopleiding'? Een bestaande reputatie als cassatieadvocaat? Goedkeuring als cassatieadvocaat door de Hoge Raad? Ook hier is het voorontwerp in de bewoordingen wat mij betreft nog 'te vaag'. Kort gezegd: hoe gaat de relevante advocatuurlijke verordening eruit zien? Dat lijkt mij wel van belang bij de beoordeling van het voorontwerp. Wat mij betreft moet duidelijk in de wetsgeschiedenis vastliggen dat beoogd wordt dat iedere talentvolle gegadigde zich bij opening van de cassatiebalie moet kunnen melden, mits deze bereid is om een relevante opleiding te volgen, zodat de kring van cassatieadvocaten niet beperkt blijft tot een zeer beperkt aantal in Den Haag gevestigde advocaten bij veelal grote kantoren met een gevestigde reputatie in de cassatie en bijbehorende uurtarieven.

Voor wat betreft het nieuw voorgestelde artikel 80a van de Wet RO rijst bij mij de vraag of wij dat nieuwe artikel 80a Wet RO wel in deze vorm moeten nastreven. De Hoge Raad heeft inmiddels reeds het instrument van art. 81

Wet RO. Meer dan de helft van de civiele zaken wordt reeds ongemotiveerd afgedaan. Wat voegt art. 80a Wet RO toe? De motivering van het voorontwerp noemt op blz. 20 wat mij betreft steeds voorbeelden van situaties waarin het voor de rechtzoekende burger juist heel verhelderend is om wél een korte uitspraak te krijgen van de Hoge Raad, waarin de Hoge Raad in twee regels uitlegt dat er wellicht door het Hof een kleine vormfout is gemaakt, doch dat die vormfout op de uiteindelijke beslissing niet van invloed kan zijn geweest. De motivering schrijft de Hoge Raad immers in de regel voor de verliezer van de procedure. Een dergelijke burger zal een dergelijke – korte en efficiënte – motivering op prijs stellen en begrijpen, doch een ongemotiveerde afdoening via het instrument van art. 80a of 81 Wet RO niet.

Als het om vele duizenden potentiële art. 80a of art. 81 Wet RO gevallen op jaarbasis gaat, zou de afweging wat mij betreft anders moeten uitvallen, doch de cijfers gepubliceerd op de website van de Hoge Raad waarin jaarlijks slechts over 250 tot 300 door de Civiele Kamer een inhoudelijke uitspraak behoeft te worden gedaan en een soortgelijk aantal via art 81 RO wordt afgedaan, nopen wat mij betreft niet tot invoering van art. 80a Wet RO; integendeel. Ook op dit punt behoeft het voorontwerp derhalve wat mij betreft een meer uitgebreide motivering om mij te kunnen overtuigen.

Mijn algemene gevoel is dat de Hoge Raad steeds verder lijkt te willen specialiseren in het louter beantwoorden van moeilijke rechtsvragen. Voor de 'rechtsbeschermingsfunctie' en de 'motiveringsfunctie', die de rechterlijke macht ook heeft, heeft men in dat kader steeds minder aandacht. Dat kan tot gevolg hebben dat de Hoge Raad steeds verder de burger van zich vreemdt. De burger verwacht immers van de hoogste rechterlijke instantie toegankelijkheid, transparantie en een gemotiveerd oordeel. Ik zou dat vreemdingseffect jammer vinden, ook omdat er in veel van de voorbeelden genoemd in het voorontwerp van cassatieprocedures die volgens het voorontwerp 'de Hoge Raad niet waardig zijn' toch mogelijk moet zijn voor de Ho-

ge Raad om in twee regels een uitleg te geven. Dat betreft dan een korte uitleg als: "Het oordeel van het Hof is feitelijk en niet onbegrijpelijk." Of een oordeel als: "Het Hof is volgens de Hoge Raad op juiste gronden tot een juist oordeel gekomen". Dat komt op de rechtzoekende beter over dan een oordeel dat neerkomt op: "Uw zaak is vereenvoudigd afgedaan door de Hoge Raad op de voet van art. 80a RO/art. 81 RO, de Hoge Raad wil die vereenvoudigde afdoening niet motiveren, en u hebt de procedure verloren." Ook in zoverre ben ik niet enthousiast over het voorontwerp en de denkrichting.

Conclusie

Het voorontwerp en de gepubliceerde toelichting roepen bij mij nogal wat vragen op. De motivering van de beoogde wijzigingen behoeft wat mij betreft aanvulling. Ik ben nog niet erg enthousiast. Andere maatregelen lijken mij voorts meer geëigend. Ik maak mij ook zorgen over de gekozen oplossingsrichting, die de rechtsbescherming steeds verder uitholt, de Hoge Raad maatschappelijk isoleert en steeds hogere drempels oproept voor rechtzoekenden om een deugdelijke beslechting met een gemotiveerde uitspraak te krijgen in hoogste instantie van het geschil.

Hoogachtend,

Uw dw.

J.J. Vetter

Cijfers van de civiele kamer

Tabell Ia: Ingekomen en afgedane zaken

(inclusief de zaken afkomstig van het Gemeenschappelijk Hof van de Nederlandse Antillen en Aruba)

	2006	2007	2008	2009
ingekomen	542	582	585	569
conclusies	448	479	514	566
uitspraken	463	475	530	527
intrek/roeyementen	41	24	49	55
schorsing				4

Tabell Ib: Zaken afkomstig van het Gemeenschappelijk Hof van de Nederlandse Antillen en Aruba

	2006	2007	2008	2009
ingekomen	35	25	17	20
uitspraken	17	36	21	2
ingetrokken	3	2	3	1
roeyement				1
uitspraak bij vervr				8

Tabell II: Verdeling naar soort zaken

	2006	2007	2008	2009
<i>Ingekomen:</i>				
rolzaken	353	362	343	352
rekestzaken	189	220	242	217
totaal	542	582	585	569
<i>uitspraken:</i>				
rolzaken	314	268	314	319
rekestzaken	149	207	216	208
totaal	463	475	530	527

Tabel III: Aanhangige zaken per 31 december

	2006	2007	2008	2009
rolzaken	440	516	545	494
rekestzaken	173	180	195	180
totaal	613	734	740 *)	674

*) bij nader inzien bedroeg de werkvoorraad per ultimo 2008 niet 740, maar 691 zaken

Tabel IV: Uitspraken in 3- of 5-formatie

	2006		2007		2008		2009	
	3-	5-	3-	5-	3-	5-	3-	5-
rolzaken	55 18%	253 82%	62 23%	206 77%	115 37%	199 63%	126 39%	193 61%
rekestzaken	45 29%	110 71%	82 40%	125 60%	128 59%	88 41%	136 68%	72 35%
totaal	100	363	144	331	243	287	262	265

Tabel Va: Toepassing van art. 81 RO to.v. het aantal verwerpingen van het cassatieberoep

	2006		2007		2008		2009	
	verwerpingen	art. 81 RO	verwerpingen	art. 81 RO	verwerpingen	art. 81 RO	verwerpingen	art. 81 RO
rolzaken	198	109	170	87	218	138	223	137
rekestzaken	104	64	130	83	145	114	162	132
	302	173	300	170	363	252	385	269
		57%		57%		69%		70%

Tabel Vb: Toepassing van art. 81 RO to.v. het aantal uitspraken

	2006		2007		2008		2009	
	uitspraken	art. 81 RO	uitspraken	art. 81 RO	uitspraken	art. 81 RO	uitspraken	art. 81 RO
rolzaken	314	109	268	87	314	138	319	137
rekestzaken	149	64	207	83	216	114	208	132
	463	173	475	170	530	252	527	269
		37%		36%		48%		51%

Artikel 81 RO luidt:

"Indien de Hoge Raad oordeelt dat een aangevoerde klacht niet tot cassatie kan leiden en niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtszekerheid of de rechtsontwikkeling, dan kan hij zich bij de vermelding van de gronden van zijn uitspraak te dier zake beperken tot dit oordeel".

In de tabel zijn alleen die uitspraken opgenomen waarin alle aangevoerde klachten met de toegestane verkorte motivering worden afgedaan. Daarnaast zijn er nog vele zaken waarin een deel van de klachten met die verkorte motivering wordt verworpen

Tabel VI: Resultaat van cassatieberoepen

	totaal	verwerping	niet- ontvankelijk	vernietiging	overig
2006					
rolzaken	314	68%	198	6	97
rekestzaken	149	32%	104	8	43
	463		302	14	140
			65%	3%	30%
2007					
rolzaken	268	56%	156	5	84
rekestzaken	207	44%	120	14	64
	475		276	19	148
			58%	4%	31%
2008					
rolzaken	314	59%	218	6	89
rekestzaken	216	47%	145	14	48
	530		363	20	137
			69%	4%	25%
2009					
rolzaken	319		223	7	83
rekestzaken	208		162	17	28
	527		385	24	111
			73%	5%	21%

Tabel VII: gemiddelde doorlooptijd in kalenderdagen

	2006	2007	2008	2009
rolzaken	415	515	540	576
rekestzaken	379	313	299	323